

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

The International Treaty
ON PLANT GENETIC RESOURCES
FOR FOOD AND AGRICULTURE

Назив пројекта: Нови приступи коришћењу генетичких ресурса стрних жита у циљу повећане одрживости ланца вредности зрна и побољшања услова живота пољопривредних произвођача у Србији и Бугарској - GRAINEFIT

Који проблеми ће се решавати?

Негативни утицаји климатских промена на производњу стрних жита, обезбеђеност хране, исхрану, смањење генетичке разноликости усева на газдинствима, незапосленост и масовно одлажење младих у градове представљају озбиљне проблеме у сеоским областима Србије и Бугарске, посебно за мала пољопривредна домаћинства. Упркос све већим захтевима потрошача за локалним комерцијалним производима од житарица добрих нутритивних карактеристика и са мање алергена, свест пољопривредника о предностима локалних сорти је недовољна. Постоји потреба за бољим повезивањем и успостављањем партнерства између удружења пољопривредника, истраживача, представника државе и невладиних организација у циљу побољшања усева који ће бити толерантни на климатске промене, као и стварања нових пословних прилика за повећање прихода пољопривредних произвођача.

Шта ће се радити?

Планирано је сакупљање локалних популација, аутохтоних и старих одомаћених сорти стрних жита са газдинстава, из банака гена и националних института и њихово умножавање. Умножено семе ће се делити најугроженијим пољопривредницима ради очувања, поновног увођења у производњу и повећања разноликости усева у циљу повећања толерантности на климатске промене. Научна подршка, обука и знање о коришћењу и гајењу аутохтоних сорти биће пружена равномерно и мушкарцима и женама пољопривредним

РУКОВОДЕЋА ИНСТИТУЦИЈА

Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад, Србија

ЦИЉНЕ ДРЖАВЕ

Србија и Бугарска

МЕСТО ИЗВОЂЕЊЕ ПРОЈЕКТА

читава територија Србије, југоисточна Бугарска

ЦИЉНИ УСЕВИ

пшеница, јечам, овас, раж

ПОДРЖАВАЈУЋА УСТАНОВА

Дирекције за националне референтне лабораторије, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Република Србије

ПРОЈЕКТНИ ПАРТНЕРИ

1. Научни институт за прехранбене технологије, Нови Сад, Србија
2. Агробиоинститут, Софија, Бугарска
3. Институт за биљне генетичке ресурсе, Садово, Бугарска

КОНТАКТ ОСОБА

Сања Микић, Одељење за стрна жита, Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад, Србија, sanja.mikic@ifvcns.ns.ac.rs

ИНТЕРНЕТ СТРАНИЦЕ ПРОЈЕКТА

www.ifvcns.rs

<https://twitter.com/grainefit>

www.linkedin.com/in/grainefit-bsf-4-project-a06b60184

КЉУЧНЕ РЕЧИ

жене пољопривредници, молекуларни маркери, оплемењивање уз учешће пољопривредника, очување генетичких ресурса, прехранбено и технолошко профилисање, равноправност полова, стрна жита, *Triticum*, усеви толерантни на климатске промене, удружења пољопривредника

произвођачима. У сарадњи са пољопривредним саветодавним службама и истраживачким институтима организоваће се дани поља на локалном нивоу ради промоције коришћења генетичких ресурса стрних жита на газдинствима, уважавајући постојећа традиционална знања и локална искуства у начину гајења. Планирано је да се испитају важне агрономске особине, отпорности на болести и сушу локалних стрних жита и одреде њихових молекуларни, нутритивни и технолошки профили. Истраживање и институционална сарадња биће ојачани кроз радионице засноване на комплементарним вештинама, стручности и искуствима. Да би се угроженим пољопривредницима помогло да остваре додатни приход и сузбију сиромаштво, пронађу своју тржишну нишу, приступе различитим услугама и фондовима, успоставе партнерства, произведу и продају низ различитих традиционалних производа од житарица са препознатљивим и означеним квалитетом, биће организована радионица о декларисању новодизајнираних производа, округли сто и пословни B2B састанак, а биће дистрибуиран и свеобухватан водич за све заинтересоване стране у области стрних жита.

Која се постигнућа очекују?

Овај пројекат је планиран да донесе директну добробит за 40 пољопривредних произвођача, подједнако и жена и мушкараца, изградњом њихових капацитета за поновно увођење, очување, одрживо коришћење и управљање генетичким ресурсима стрних жита селекцијом сорти отпорних на климатске промене уз активно учешће произвођача. Најмање 20 пољопривредника у неразвијеним руралним заједницама, укључујући млађе генерације, добиће подршку у остваривању додатних прихода и побољшању егзистенције кроз обуке о додавању вредности локалним сортама и стављање у промет традиционалних производа од житарица са препознатљивом ознаком квалитета. Пољопривредницима ће се помоћи да се придруже задругама и пољопривредним организацијама, ојачају сарадњу са истраживачким институцијама, агентима за пољопривреду, државним службама и другим заинтересованим странама у ланцу вредности семена. Да би пољопривредницима омогућили приступ сортама побољшаних особина, доброј прилагодљивости и квалитету у неповољним климатским условима, 90 сорти хлеба и тврде пшенице биће оцењено на експерименталним пољима ради утврђивања важних агрономских особина и отпорности на болести и анализирано молекуларним маркерима, 50 сорти бити тестирано на толеранцију на сушу у лабораторијским и пољским условима, 20 сорти ће бити анализирано на технолошки квалитет и нутритивну вредност, а 10 генотипова са најбољим учинком биће изабрано за пред-оплемењивање ради даљег унапређења. Очекује се да ће пројекат такође донети корист за 1000 пољопривредника од доступности семена процењених генетичких ресурса који ће се промовисати на нивоу заједнице на демонстрацијским пољима и пољским данима у саветодавним службама и истраживачким институцијама. Иновативни приступи и прехрамбене технологије биће примењени за побољшање перформанси два крајња производа заснована на локалним сортама стрних житарица. Информације о прехрамбеним профилима, технолошком квалитету различитих локалних сорти, као и њиховим агрономским својствима и погодности за узгој у одређеном региону, допринеће знатно побољшаној исхрани осетљивих заједница и пољопривредника. Пројекат ће позитивно утицати на смањење сиромаштва јачањем правичности и инклузије и оснаживањем руралних заједница да испуњавају стално растуће захтеве, посебно градског становништва, за квалитетном храном са добрим хранљивим својствима која се прави на локалним фармама и на традиционалан начин. Пројекат ће допринети развоју људских капацитета, изградњи знања и вештина за унапређење примене Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, посебно младих научника и истраживача, кроз обуке, пренос знања и искуства. Очекује се да ће мултидисциплинарни конзорцијум успоставити дугорочна регионална партнерства између водећих истраживачких институција у Србији и Бугарској, на основу комплементарне експертизе, како би се идентификовали и испоручили усеви отпорни на климу, богати хранљивим материјама и добрих технолошких својстава, истичући безбедност хране. Подржане су четири националне институције у јачању информационих система биљних генетичких ресурса и доприносу Глобалном информационом систему, чинећи мултилатералним системом доступну гермплазму и све фенотипске и генотипске податке. Резултати пројекта подићи ће свест о значају Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду међу истраживачима, националним

властима, цивилним друштвима и пољопривредницима, појачаће његове активности спровођења, видљивост и повећана средства доступна за одрживост пројектних интервенција.

Ко ће имати користи?

Директни корисници током имплементације пројекта биће 40 малих угрожених пољопривредника, са учешћем жена од 50%, 5 локалних удружења пољопривредника, 5 организација цивилног друштва које подржавају одрживу пољопривреду, етничку и родну равноправност, 2 организације које чувају локалне обичаје, традицију и храну, 3 мала прерађивача, 5 пољопривредних саветодавних служби, 25 научника укључених у карактеризацију генотипизације, технолошке анализе квалитета, подршку пољопривредницима и њихово повезивање са другим заинтересованим странама и 2 националне банке гена. Индиректни корисници укључују 1000 пољопривредника кроз обуке, радионице и демонстрације на терену, 10 младих жена научника, 5 учесника у доношењу прописа (законодаваца) на регионалном и националном нивоу, 2 привредне коморе и широку јавност.